УДК 37.09+37.017.4

[https://doi.org/10.33296/2707-0255-10\(19\)-27](https://doi.org/10.33296/2707-0255-10(19)-27)

ORCID: 0000-0001-7174-7249

ЛУЗАН ЛЮДМИЛА

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри методики навчання
мов і літератури,
КВНЗ «Харківська академія
неперервної освіти»
(м. Харків)

ГРОМАДСЬКО-ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ

Анотація: проаналізовано практичний досвід Комунального закладу «Пересічанський ліцей» Харківського району Харківської області щодо громадсько-державного управління в закладі загальної середньої освіти. Визначено сутність поняття «управління» та розглянуто компоненти управління: мета, об'єкт, предмет, продукт, етапи управлінської діяльності. Здійснено огляд наукових праць стосовно питання громадсько-державного управління в закладі загальної середньої освіти. Закцентовано увагу на тому, що в закладі загальної середньої освіти має право діяти батьківське самоврядування, метою якого є захист прав та інтересів учнів, організація їх дозвілля та оздоровлення, громадського нагляду (контролю) в межах повноважень, визначених Законом «Про повну загальну середню освіту та статутом закладу освіти. Зазначено, що батьки мають повне право розглядати й приймати рішення щодо освітнього процесу, крім тих, що належать до компетенції інших органів управління чи органів громадського самоврядування закладу освіти. Окреслено шляхи в комунікації всіх членів освітнього процесу: учнівського, педагогічного та батьківського колективів. Показано на прикладі освітнього закладу тісний взаємозв'язок, співпрацю, постійний діалог і взаємодію державного (адміністративного) і громадського суб'єктів управління, що надасть можливість створення ефективної системи спільної роботи сім'ї та освітнього закладу, що сприятиме розвитку особистості дитини, формування в неї патріотизму, загальнолюдських цінностей, громадськості, умінню гармонійно жити. Закцентовано увагу на тому, що в час децентралізації, громадсько-державне управління має стати пріоритетним, активно впроваджуватися в освітянське життя, новоутворені громади мають добровільно вибудувати участь у реалізації освітньої політики, управлінні закладом освіти на засадах демократичних процедур самоуправління та співуправління, перейти від висування жорстоких вимог по відношенню до

«підпорядкованих організацій» до горизонтальних управлінських структур у таких формах, як: піклувальні ради, ради закладів освіти, асоціації, шкільні фонди, громадські організації.

Ключові слова: управління, компоненти управління, громадсько-державне управління, рівні державного управління, заклад загальної середньої освіти

Вступ Українське суспільство, як і увесь світ перебуває в зоні глобалізаційних процесів. Швидкі зміни умов життя, переосмислення ціннісних орієнтирів, уміння конкурувати на світовому рівні праці та стратегування нових ідей вимагають реформування та модернізації освітньої галузі. Якщо розглядати демократичне перетворення в українському суспільстві, то першочергово має відбутися зміна способу мислення громадян держави, їхніх ціннісних орієнтацій. І саме такі завдання має ставити перед собою освіта. Але досконалої демократії, на жаль, не існує, як не існує й досконалого освітнього закладу. Мало закладів освіти, які повністю профінансовані, мають повну довіру від суспільства, а також розвиваються на ґрунті демократичних принципів, забезпечують формування активних громадян, що розділяють демократичні цінності, генерують атмосферу щастя і творчості. Саме такі заклади загальної середньої освіти будуть більш продуктивними. Тому ключовим завданням реформування національної системи освіти має стати зміна засад управління і запровадження його – громадсько-державної моделі [3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Аналіз наукових праць підтверджує те, що питання громадсько-державного управління в освіті цікавить багатьох вчених, так наприклад:

– проблему з державної освітньої політики й управління освітою, залучення громадськості до управління (Б. Гранже, Л. Зязюн, К. Корсак, Н. Лавриненко);

- аспекти державного управління освітою в європейських країнах: теорія та практика (А. Василюк, Л. Гаєвська, Я. Гречка, Ч. Гріг, Л. Гриневич, Дж. Протро);
- державно-громадське управління розвитком освіти на різних рівнях: державний, регіональний, місцевий та на інституційний (Н. Бібік, Ю. Древаль, Г. Єльнікова, В. Кремень, Л. Калініна, Л. Карамушка, А. Кудряченко, В. Олійник, О. Онаць, І. Осадчий, Л. Паращенко, О. Савченко, Т. Сорочан, О. Сухомлинська, Р. Шиян та ін.);
- методологічні проблеми вдосконалення процесів взаємодії влади із громадськістю (В. Бакуменко, О. Галацан, В. Куйбіда, Ю. Лебединський, В. Луговий, В. Скуратівський, В. Смолівик, Ю. Сурмін, В. Токовенко);
- проблеми розробки соціально-педагогічних основ управління освітою регіону, моделювання та проєктування розвитку регіональної освіти (Г. Єльнікова, Л. Карамушка);
- проблеми вдосконалення системи управління загальноосвітньою школою (Л. Даниленко, Ю. Конаржевський, В. Маслов, Н. Островерхова);
- створення та вдосконалення моделей державно-громадського управління освітою (А. Грабовський, І. Довбиш, Г. Єльнікова, О. Зайченко, М. Комарницький, В. Пікельна);
- вироблення та апробація практичних рекомендацій щодо діяльності органів державно-громадського управління освітою на різних рівнях його реалізації (В. Бочкарьов, Т. Лукіна, С. Майборода, І. Надольний, Ю. Оболенський, А. Пінський, Н. Протасова, О. Седельніков)

Формування цілей статті – на основі аналізу теоретичних джерел та практичного досвіду закладів загальної середньої освіти Харківського району Харківської області здійснити огляд громадсько-державного управління в закладах загальної середньої освіти: практичний аспект.

Виклад основного матеріалу.

Основними питаннями щодо зазначеної теми є: яка саме освіта є громадсько-державною та що означає громадсько-державне управління в закладах загальної середньої освіти? Для розуміння системи громадсько-державного управління в закладах загальної середньої освіти проаналізуємо такі дефініції: «управління», «громадсько-державне управління», «заклад загальної середньої освіти», «громадсько-державного управління в закладах загальної середньої освіти»

Розглядаючи дефініцію «управління», візьмемо за основу словникові статті, у яких цей термін трактують саме так: (таблиця 1)

Таблиця 1

Трактування дефініції «управління»: словникові статті

Великий тлумачний словник сучасної української мови [2]	прийняття стратегічних рішень в міру виявлення потенційних проблем
Філософський енциклопедичний словник [16]	елемент, функція високоорганізованих систем різної природи (біологічних, соціальних, технічних), що забезпечує їхню структурну цілісність, підтримання заданого режиму діяльності, реалізацію програми досягнення мети. Управління – це процес безперервної циркуляції каналами прямого й зворотного зв'язку між керуючою та керованою системами системи управління
Словник Соціології управління [11]	свідомий, систематичний, організований вплив на суспільство з метою впорядкування, удосконалення його структури й діяльності, збереження цілісності. Управління соціальне, таким чином, виступає як процес, який забезпечує стійкість розвитку суспільної системи, її рівновагу, гарантію, запобігання потрясінням і катаклізмам
«Психологічна енциклопедія» [15].	як цілеспрямований вплив керівника на свідомість і поведінку окремих індивідів або членів організації з метою підвищення організованості та ефективності їх спільної діяльності

В. Маслов розуміє управління як цілеспрямовану систему забезпечення стабільності життєдіяльності та розвитку більш загальної головної системи на основі мети, завдань, закономірностей, принципів, змісту, форм та методів

функціонування, притаманних основним структурним складовим загальної системи [13].

Цінним для нашого дослідження є те, що науковець подає управління як організаційний і соціально-психологічний вплив на індивіди й соціум з метою ефективного функціонування та розвитку керованих систем відповідно до поставленої мети.

На основі наукових праць В. Маслова визначимо такі компоненти управління:

- мету – забезпечення злагодженої роботи ланок системи управління для виконання договірних обов'язків при економічно доцільному використанні всіх видів ресурсів;
- об'єкт – люди та їх спільна діяльність, яку необхідно узгоджувати за допомогою особливих механізмів;
- предмет – інформація про ситуації чи проблеми;
- продукт – управлінське рішення; управлінська діяльність зводиться до прийняття рішення, його реалізації та контролю над ним;
- етапи управлінської діяльності: отримання, сприйняття, аналіз інформації, розробка та прийняття рішення; організація та регулювання виконання рішення; оцінка одержаних результатів, коригування [12].

Одним із видів управління є адаптивне управління. На думку Г. В. Єльнікової, *адаптивне управління* – це процес взаємовпливу, що викликає взаємоприспосовування поведінки суб'єктів діяльності на діа(полі)логічній основі, що забезпечується спільним визначенням реалістичної мети з наступним поєднанням зусиль і самоспрямуванням дій на її досягнення. Адаптивне управління стає гнучким і динамічним, враховуючи потреби не тільки суб'єкта, а й об'єкта управлінської діяльності, що інтегрується в спільній меті [6]. Ми погодимося, що адаптивне управління не є самоціллю, а засобом прийняття більш ефективних рішень та посилення вигод шляхом моніторингу впливу управлінських практик на досягнення бажаного результату. Адаптивне управління можна охарактеризувати як цикл ітеративних дій, де кожен крок базується на навчальному досвіді попередніх кроків. [1]

Наступною дефініцією, що лягла в основу нашого дослідження є «заклад загальної середньої освіти». У Законі України «Про повну загальну середню освіту» визначено, що заклад загальної середньої освіти – це юридична особа, основним видом діяльності якої є освітня діяльність, що провадиться на певному рівні (рівнях) повної загальної середньої освіти, а саме:

- початкова освіта – перший рівень повної загальної середньої освіти, що передбачає виконання учнем вимог до результатів навчання, визначених державним стандартом початкової освіти;

- базова середня освіта – другий рівень повної загальної середньої освіти, що передбачає виконання учнем вимог до результатів навчання, визначених державним стандартом базової середньої освіти;

- профільна середня освіта – третій рівень повної загальної середньої освіти, що передбачає виконання учнем вимог до результатів навчання, визначених державним стандартом профільної середньої освіти. Статтею 19 вищезазначеного закону передбачено, що учасниками освітнього процесу безпосередньо є учні, педагогічний колектив, а також батьки учнів чи ті, хто їх замінює в разі опіки. У межах повноважень, визначених Законом України «Про освіту», Законом України «Про повну загальну середню освіту» та установчими документами закладу освіти, надається право учасникам освітнього процесу через органи громадського самоврядування брати участь у вирішенні питань організації та забезпечення освітнього процесу в закладі освіти, захисту своїх прав та інтересів, організації дозвілля та оздоровлення, а також брати участь у громадському нагляді (контролі) та в управлінні закладом освіти [9, ст. 27].

У закладі загальної середньої освіти має право діяти батьківське самоврядування, метою якого є захист прав та інтересів учнів, організація їх дозвілля та оздоровлення, громадського нагляду (контролю) в межах повноважень, визначених цим Законом та статутом закладу освіти. Також батьки мають повне право розглядати й приймати рішення щодо освітнього

процесу, крім тих, що належать до компетенції інших органів управління чи органів громадського самоврядування закладу освіти [9, ст. 30].

Таким чином, можемо визначити, що до управління закладом загальної середньої освіти долучаються не тільки засновник (засновники) або уповноважений ним (ними) орган; керівник закладу освіти; педагогічна рада, а також мають право брати участь в управлінні закладом загальної середньої освіти у порядку та межах, визначених Законом України «Про освіту» [8], цим Законом та установчими документами закладу освіти вищий колегіальний орган громадського самоврядування закладу освіти. [9, ст. 36]

Далі подамо визначення дефініції *«громадсько-державне управління»*. Глибокий аналіз наукових праць, щодо зазначеної проблеми дає нам можливість визначити, що науковці подають поняття: «громадсько-державне управління» та «державно-громадське управління» – як синонімічні.

Державно-громадське управління освітою – це процес поєднання діяльності державних та суспільних суб'єктів управління в інтересах людини, соціуму, влади [4].

Як зазначає О. Зайченко, державно-громадське управління – це управління, у якому поєднуються діяльність суб'єктів державних і громадських інституцій, що ґрунтується на добровільному встановленні державою та громадянами певних обов'язків в управлінні освітою в інтересах особистості, соціуму, влади. На думку науковця, воно передбачає тісний взаємозв'язок, співпрацю, постійний діалог і взаємодію державного (адміністративного) і громадського суб'єктів управління. Ми погоджуємося, що провідними принципами державно-громадського управління є науковість, професіоналізм, гуманізація, відкритість, а головними завданнями державно-громадського управління є:

– забезпечення діалогу структур державного управління з органами громадського самоврядування;

- установа рухомої рівноваги між державним регулюванням та процесами самоорганізації, що відбуваються в соціально-педагогічних системах;
- реалізація законодавчо визначених прав педагогів, учнів та їх батьків на участь в управлінні закладом загальної середньої освіти;
- демократизація державного управління освітою;
- задоволення потреб та інтересів учасників освітнього процесу;
- розвиток узгоджувальних механізмів розв'язання суперечностей і конфліктів між усіма суб'єктами. [7]

Ми у своїй праці будемо дотримуватися трактування як *«громадсько-державне управління»*. Таким чином, можемо зробити певні визначення поняття *«розвиток системи громадсько-державного управління»* як перехід від нижчого якісного стану до вищого в системі громадсько-державного управління, а саме: здатність на добровільному встановленні державою та громадянами певних обов'язків в управлінні освітою в інтересах особистості, соціуму, ефективно поєднувати діяльність суб'єктів державних і громадських інституцій.

Нині в освіті існує три рівні державного управління (таблиця 2):

Таблиця 2

Рівні державного управління

національний	регіональний	районний
<ul style="list-style-type: none">• Міністерство освіти і науки України;• інші міністерства та відомства України;• Державна служба якості освіти• Державна атестаційна комісія	<ul style="list-style-type: none">• департаменти / управління обласного рівня;• Управління державної служби якості освіти в регіонах	<ul style="list-style-type: none">• органи місцевих державних адміністрацій;• районні відділи / департаменти / управління освіти / відділи освіти об'єднаних територіальних громад

Процес децентралізації влади, що відбувається нині в Україні, зумовлює територіальні громади виконати надскладне завдання, а саме: створення

функції ефективного управління системою освіти, забезпечення якісних освітніх послуг. Розуміємо, що сучасні освітні заклади мають відповідати викликам та умовам розвитку громадянського суспільства держави. Нині заклади загальної середньої освіти не можуть існувати тільки на активності педагогічного колективу, громадськість має долучитися до життєздатності освітянської спільноти, сприяти її розвитку, та допомагати в стратегуванні й розв'язанні важливих педагогічних проблем. Як зазначено в Концептуальних засадах реформування середньої школи «Нова українська школа», що пріоритетними напрямками в реформуванні освіти є національне виховання, в основу якого мають бути покладені такі принципи: єдність сім'ї і школи, наступності та спадкоємності поколінь, організація родинного виховання та освіти. Усе це має стати важливою ланкою виховного процесу, і підводить нас до розуміння того, що заклад освіти повинен забезпечити діяльність педагогічного всеобучу батьків [14].

Підтримуючи думку Г. Єльніковою, погоджуємося, що сучасний заклад освіти повинен не лише надавати освітні послуги учням, але й залучати батьків і громаду до розв'язання соціальних та інших проблем, які виникають перед школою [5].

Аналіз річних звітів керівників закладів загальної середньої освіти Харківського району Харківської області дав змогу зробити певні узагальнення. Управлінець, який розуміє, що батьки й громадськість є невід'ємною частиною освітнього процесу, і докладає зусилля, щоб втілити це в практику, робить усе, щоб підпорядкований йому заклад освіти став ефективним. За таких умов навчальні заклади стають конкурентоздатними та мають потенціальний успіх.

У закладі загальної середньої освіти між адміністрацією, педагогічним, учнівським та батьківським колективами мають скластися демократичні стосунки. Багато шкіл Харківського району Харківської області створили «університети педагогічних знань для батьків», «школи батьківства», «коучинг

для батьків». У час пандемії, який ми сьогодні переживаємо, робота з батьками перейшла із офлайн- в онлайн-спілкування. Усі заходи спрямовані на виховання загальнолюдської моралі, свідомої дисципліни й культури поведінки, профорієнтацію, пропаганду здорового способу життя на основі власного досвіду та прикладу як педагогів, так і батьків. Велика робота у комунікації з батьками покладена на класного керівника, який працює за таким алгоритмом:

- відвідування сім'ї
- вивчення умов проживання та виховання дітей (*спостереження, спілкування, анкетування*)
- спільно із психологом аналіз анкетування;
- складання соціального паспорту класу;
- розроблення індивідуальної траєкторії співпраці із родиною;
- у разі потреби, здійснення роз'яснювальної роботи із батьками, які потребують особливої педагогічної підтримки.

У разі якісного громадсько-державного управління відбувається координація діяльності місцевих органів виконавчої влади, закладів загальної середньої освіти, культурно-просвітницьких закладів щодо вдосконалення діяльності трьох колективів: учнівського, батьківського, педагогічного.

Наведемо приклад роботи з батьками КЗ «Пересічанський ліцей» Харківський району Харківської області, у якому адміністрація та педагогічний колектив здійснюють освітній процес у тісній співпраці з батьками вихованців, застосовуючи такі форми роботи:

- індивідуальні (бесіди, відвідування сім'ї учня, консультації)
- групові (батьківські збори, родинні свята, залучення батьків до спільної з учнями діяльності).

Актуальними питаннями, які розглядаються під час семінарів із батьками, є не тільки проблеми результативності навчання учнів, відвідування ними уроків чи аналіз стану дисципліни, а й стан дитячого травматизму; профілактика захворювань; питання профорієнтації; безпека життєдіяльності

учнів під час канікул; профілактика шкідливих звичок; правова освіта та запобігання боулінгу.

З метою подальшої тісної співпраці із громадськістю в освітньому закладі на 2020/2021 навчальний рік було сплановано проведення таких івентів:

Консультація для батьків:

- Що робити, якщо у дитини проблеми
- Виникло питання
- Проблеми неуспішності і шляхи їх подолання
- Культура поведінки дітей. Як її виховати
- Консультації для батьків за результатами діагностичних досліджень
- Консультпункт для батьків щодо подальшого навчання та працевлаштування випускників ліцею.
- Консультаційний пункт для батьків, котрі мають труднощі у вихованні дитини.

День відкритих дверей для батьків:

- Обговорення питань готовності учнів до нового навчального року.
- Роль батьків в подоланні труднощів адаптаційного періоду у 5-класників.
- Робота з сім'ями пільгових категорій

Година психолога для батьків:

- Самопізнання як основа психологічного здоров'я
- Проведення та аналіз анкетування батьків 5,10 класів з метою виявлення особливостей та характеру протікання процесу первинної адаптації дітей у ліцеї
- Розробка пам'яток для батьків «Почуйте серцем голос Вашої дитини», «Як забезпечити гармонійне навчання та виховання дитини?»
- Щирі способи вираження любові до дитини
- Безконфліктна дисципліна в житті дитини

Батьківський лекторій:

- Сім'я: толерантність відносин.
- Проблеми підліткового періоду та шляхи їх розв'язання
- Співпраця ліцею, позашкільних закладів, громадських організацій у розвитку творчих здібностей, формуванні життєвих компетентностей вихованців
- Запобігання дитячому травматизму
- Сім'я: толерантність відносин.
- Динаміка зловживань психотропними препаратами, алкоголем у підлітковому віці
- Сім'я – основа виховання громадянина-патріота України

- Класні батьківські збори «Вимогливість батьків до дитини: «за» і «проти»
- Засідання батьківських активів класів «Морально–правове виховання в сім'ї»
- Залучення батьків до проведення зимових та весняних канікул
- Проведення соціологічних досліджень серед учнів та їхніх батьків «Насилля в родині».

Родинний міст.

- Зустріч із батьками учнів випускних класів, з метою ознайомлення їх із документацією по ДПА.
- Зустріч із батьками учнів випускних класів з метою вирішення організації випускного вечора. Створення творчої групи з підготовки до випускного вечора
- Роль сім'ї у вихованні дитини та формування її особистісних якостей
- Відкриті години спілкування для батьків, присвячені Дню Матері та Дню сім'ї
- Як ви забезпечуєте умови для навчання дітей удома?

Виставка методичної літератури

- Мистецтво бути батьками.
- Літній відпочинок - запорука не тільки міцного здоров'я учнів, але й успішного навчання.
- Індивідуальна робота з батьками учнів з питань оздоровлення.
- Інструктаж для батьків «Відповідальність за збереження життя і здоров'я дітей під час літнього відпочинку».

Новий підхід та практичний досвід показує, що тісний взаємозв'язок, співпраця, постійний діалог і взаємодію державного (адміністративного) і громадського суб'єктів управління, дають можливість створення ефективної системи спільної роботи сім'ї та освітнього закладу, що сприятиме розвитку особистості дитини, формування в неї патріотизму, загальнолюдських цінностей, громадськості, умінню гармонійно жити.

Таким чином, новому рівню розвитку системи освіти повинен відповідати якісний громадсько-державний рівень управління.

Висновок. Таким чином, сучасна освіта має стати пріоритетним напрямом діяльності місцевих органів виконавчої влади. І хоча багато науковців розглядають «державно-громадське управління» та «громадсько-державне управління» як синонімічні. Ми усвідомлюємо, що державно-

громадське управління освітою все-таки позначається домінуванням держави. Вважаємо, що сьогодні, у час децентралізації, громадсько-державне управління має стати пріоритетним, активно впроваджуватися громадське самоврядування. Добровільно новоутворені громади мають вибудувати участь у реалізації освітньої політики, управлінні закладом освіти на засадах демократичних процедур самоуправління та співуправління, перейти від висування жорстоких вимог по відношенню до «підпорядкованих організацій» до горизонтальних управлінських структур у таких формах, як: піклувальні ради, ради закладів освіти, асоціації, шкільні фонди, громадські організації [10, с. 279, 280, 282]..

Використані джерела

1. Боднар О. Підготовка керівника закладу освіти до адаптивного управління в умовах магістратури: концептуальні штрихи модернізації *Теорія та методика управління світою*, випуск No10 (19), 2020, URL: <https://amtp.org.ua/index.php/journal/article/view/286/258>
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови: 250000 /уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2005. – VIII, 1728 с.
3. Воронова С. В. Державно-громадське управління загальноосвітнім навчальним закладом: історичні засади та сучасність. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*. 2015. Випуск 3
4. Грабовський В.А. Державно-громадське управління загальною середньою освітою на районному рівні : дис... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02. – К., 2006. – 233 с., 87
5. Єльнікова Г. Теоретичні підходи до моделювання державно-громадського управління. *Директор школи*. 2003. №40-41
6. Єльнікова Г.В. Наукові основи адаптивного управління закладами та установами загальної середньої освіти : Дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.01. К., 2005. 641 с
7. Зайченко О. І. Державно-громадське управління в системі освіти району. Теорія та методика управління освітою. 2009. № 2. URL: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/ttmuo/2009_2/09saiesr.pdf
8. Закон України «Про освіту». Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
9. Закон України «Про повну загальну середню освіту» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#n984>
10. Концептуальні засади організаційних механізмів і технологій громадсько-державного управління : посібник / О. М. Онаць, Л. М. Калініна, за наук. ред. Л. М. Калініної. К. : Видавничий дім «Сам», 2017. 64 с.
11. Купрієнко С. А. Словник Соціології <https://kuprienko.info/kupriyenko-s-a-slovnik-sotsiologiyi-literi-a-ya/>

12. Лузан Л.О. Управління розтоком професійної компетентності вчителів філологічних дисциплін у закладах післядипломної освіти дис. ... канд. пед. наук : 13.00.09 / Лузан Людмила Олександрівна. – К. : 2013. – 240 с
13. Маслов В. І. Наукові основи та функції процесу управління загальноосвітніми навчальними закладами : [навч. посіб.] / В. І. Маслов. – Тернопіль : Астон, 2007. – С. 7–8.
14. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202016/12/05/konczepczya.pdf>
15. Психологічна енциклопедія / автор-упоряд. О. М. Степанов. К. : Академвидав, 2006. 424 с
16. Філософський енциклопедичний словник: 1700 / Інститут філософії ім. Г. С. Сковороди НАНУ. К.: Абрис, 2002. – 751 с

References

1. Bodnar O. Pidhotovka kerivnyka zakladu osvity do adaptivnoho upravlinnia v umovakh mahistratury: kontseptualni shtrykhy modernizatsii Teorii ta metodyka upravlinnia svitoiu, випуск №10 (19), 2020, URL: <https://amtp.org.ua/index.php/journal/article/view/286/258>
2. Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy: 250000 /uklad. ta holov. red. V. T. Busel. Kyiv; Irpin: Perun, 2005. – VIII, 1728 s.
3. Voronova S. V. Derzhavno-hromadske upravlinnia zahalnoosvitnim navchalnym zakladom: istorychni zasady ta suchasnist. Naukovi zapysky Berdianskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. 2015. Vypusk 3
4. Hrabovskyi V.A. Derzhavno-hromadske upravlinnia zahalnoiu serednoiu osvitoiu na raionnomu rivni : dys... kand. nauk z derzh. upr. : 25.00.02. – K., 2006. – 233 s., 87
5. Ielnykova H. Teoretychni pidkhody do modeliuvannia derzhavno-hromadskoho upravlinnia. Dyrektor shkoly. 2003. №40-41
6. Ielnykova H.V. Naukovi osnovy adaptivnoho upravlinnia zakladyamy ta ustanovamy zahalnoi serednoi osvity : Dys. ... d-ra ped. nauk: 13.00.01. K., 2005. 641 s
7. Zaichenko O. I. Derzhavno-hromadske upravlinnia v systemi osvity raionu. Teoriia ta metodyka upravlinnia osvitoiu. 2009. № 2. URL: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/ttmuo/2009_2/09saiesr.pdf
8. Zakon Ukrainy «Pro osvitu». Zakon Ukrainy «Pro osvitu». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
9. Zakon Ukrainy «Pro povnu zahalnu seredniu osvitu» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#n984>
10. Kontseptualni zasady orhanizatsiinykh mekhanizmiv i tekhnolohii hromadsko-derzhavnoho upravlinnia : posibnyk / O. M. Onats, L. M. Kalinina, za nauk. red. L. M. Kalininoi. K. : Vydavnychiy dim «Sam», 2017. 64 s.
11. Kuprienko S. A. Slovnyk Sotsiolohii <https://kuprienko.info/kuprienko-s-a-slovník-sotsiologii-literi-a-ya/>
12. Luzan L.O. Upravlinnia roztoikom profesiinoi kompetentnosti vchyteliv filolohichnykh dystsyplin u zakladakh pisladiplomnoi osvity dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.09 / Luzan Liudmyla Oleksandrivna. – K. : 2013. – 240 s
13. Maslov V. I. Naukovi osnovy ta funktsii protsesu upravlinnia zahalnoosvitnimy navchalnymy zakladyamy : [navch. posib.] / V. I. Maslov. – Ternopil : Aston, 2007. – S. 7–8.

14. Nova ukrainska shkola. Kontseptualni zasady reformuvannia serednoi shkoly. URL: <http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202016/12/05/konceptsiya.pdf>
15. Psykholohichna entsyklopediia / avtor-uporiad. O. M. Stepanov. K. : Akademvydav, 2006. 424 s
16. Filosofskyi entsyklopedychnyi slovnyk: 1700 / Instytut filosofii im. H. S. Skovorody NANU. K.: Abrys, 2002. – 751 s

ЛУЗАН ЛЮДМИЛА

кандидат педагогических наук,
доцент кафедры методики обучения
языков и литературы,
КВУЗ «Харьковская академия
непрерывного образования»
(г. Харьков)

ОБЩЕСТВЕННО-ГОСУДАРСТВЕННОЕ УПРАВЛЕНИЕ УЧРЕЖДЕНИЕМ ОБЩЕГО СРЕДНЕГО ОБРАЗОВАНИЯ: ПРАКТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

Аннотация: Проанализирован практический опыт Комунального учреждения «Пересечанский лицей» Харьковского района Харьковской области по общественно-государственному управлению в заведении общего среднего образования. Определена сущность понятия «управление», рассмотрены компоненты управления: цель, объект, предмет, продукт, этапы управленческой деятельности. Осуществлен обзор научных трудов по вопросу общественно-государственного управления в заведении общего среднего образования. Акцентируется внимание на том, что в учебном заведении вправе действовать родительское самоуправление, целью которого является защита прав и интересов учащихся, организация их досуга и оздоровление, общественный контроль в пределах полномочий, определенных Законом «О среднем образовании» и уставом учебного заведения. Отмечено, что родители имеют полное право рассматривать и принимать решения по образовательному процессу кроме тех, которые относятся к компетенции других органов общественного самоуправления учебного заведения. Определены пути коммуникации всех членов образовательного процесса: ученического, педагогического, родительского коллективов. Показано на примере образовательного учреждения тесную взаимосвязь, сотрудничество, постоянный диалог и взаимодействие государственного (административного) и общественного субъектов управления, что позволит создать эффективную систему совместной работы семьи и образовательного учреждения, что будет способствовать развитию личности ребенка, формированию у него патриотизма, общечеловеческих ценностей, умению гармонично жить.

Акцентовано внимание на том, что во время децентрализации, общественно-государственное управление должно стать приоритетным, активно внедряться в образовательную жизнь. Вновь созданные общины должны добровольно выстроить участие в реализации образовательной политики, управление учебным заведением на основе демократических процедур самоуправления и союзного управления; перейти от выдвижения жестких тренований по отношению к «подчиненным организациям» к горизонтальным управленческим структурам в таких формах, как: попечительский совет, совет учебных заведений, ассоциации, школьные фонды, общественные организации.

Ключевые слова: управление, компоненты управления, общественно-государственное управление, уровни государственного управления

LUZAN LIUDMYLA

candidate of pedagogical sciences
associate professor of the department of
methods of teaching languages and
literature,
Kharkov academy of continuing education
(Kharkiv)

PUBLIC-GOVERNMENT MANAGEMENT OF THE INSTITUTION OF GENERAL SECONDARY EDUCATION: PRACTICAL ASPECT

Annatation: The practical experience of the communal institution «Peresechansky lyceum» of the Karkiv district of the Karkiv region on public administration in the institution of general secondary education is analyzed. The essence of the concept of «management» is determined, the components of management are considered: purpose, object, subject, product, stages of management activity. The review of scientific works on the issue of public administration in the institution of general secondary education is carried out. Attention is focused on the fact that parental self-government has the right to operate in an educational institution? the purpose of which is to protect the rights and interests of students, organize their leisure time and improve their health, public control within the powers determined by the law «On secondary education» and the charter of the educational institution. It is noted that parents have every right to consider and make decisions on the educational process, except for those that relate to the competence of other public authorities of the educational institution. The ways of communication of all members of the

educational process are determined: student, pedagogical, parental teams. It is shown on the example of an educational institution a close relationship, cooperation of the state (administrative) and public subjects of management, which will allow creating an effective system of joint work of the family and the educational institution, which will contribute to the educational institution, which will contribute to the development of the child's personality, the formation of patriotism, universal values, the ability to live harmoniously. Attention is focused on the fact that during decentralization, public administration should become a priority, be actively implemented in educational life. The newly formed communities must voluntarily take part in the implementation of educational policy, the management of the educational institution on the basis of democratic procedures of self-government and union government; move from the advancement of strict tendencies in relation to «subordinate organizations» to horizontal management structures in such forms as: board of trustees, council of educational, associations, school funds, public organizations.

Keywords: management, components of management, public administration, levels of public administration